

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGETES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre 2 kor. Egészévre 8 kor.
Fél évre 4 „ Egyes szám ára 20 fillér

Felölös szerkesztő:

ZÁDORY KÁROLY.

Laptulajdonos:

FIGULI ANTAL.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz címzendők. — Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Érthetetlen közönyösség.

Vannak dolgok, melyek iránt nem tanusítunk oly érdeklődést, amilyent kellene s értékükről addig nem is gondolkozunk, míg birjuk.

Ilyen a m. kir. csendőrségi szakaszparancsnokság Hátszegre helyezésének ügye is. Most, hogy Petrozsényben van, nem is mérlegeljük mit veszítünk az által, ha elveszítjük. Pedig elveszítjük. Október hó elsejére elköltözik innen a csendőrségi szakaszparancsnokság Hátszegre.

Hangoztatjuk, hogy közintézmények létesítésére van szükségünk, hogy minden tekintetben megfelelhesünk azon misszióknak, mely fekvése, s jelentőségénél fogva Petrozsényre vár.

Államérdekből is szükség van ezekre s míg egyrésztől mindent elkövetünk arranzéve, hogy újabb közintézmények létesíttessenek itt, addig közönyösen vesszük, hogy a már ittlévő csendőrségi szakaszparancsnokság innen elvitetik. Nem volna késő még megfelelő lépéseket tenni arranzéve, hogy itt maradjon. És ez semmi anyagi áldozatba sem kerülne.

Azért helyeztetik át ugyanis a szakaszparancsnokság, mert az állam részéről ajánlott bérösszegért nem kaptak lakást a parancsnok részére. Kevés érdeklődéssel, utánnézéssel azt is lehetett volna kapni s ki lehetett volna eszközölni, hogy a helyi viszonyok között indokolt magasabb lakbért az állam megadja. Avagy ezen intézmény ennyi érdeklődést sem érdemel?

Midőn ez az ügy tárgyalás alá került, szóvá tettük s hangoztattuk, hogy ha itt nem volna,

mindent el kellene követnünk a szakaszparancsnoksági székhely idehelyezése érdekében, mely ha valahol, úgy itt kétségtelenül fontos, közbiztonsági tekintetből.

Annyi ezer, a kontinens minden részéből ide vándorolt munkás képezi Petrozsény s az egész Zsilvölgy lakosságának zömét, Igaz, hogy ezek között zavargás, rendbontás nem fordult elő már több mint egy évtized óta, amidőn a volt brassói társulat munkásai sztrajkoltak. A méltányos, sőt előnyös bérszolgáltatás, valamint a tapintatos igazgatás elhárított ily veszedelmet, de a tapasztalás bizonyítja, hogy lelketlen igazgatók, éppen ott keresik a bujtogatás anyagát, ahol a munkások nagyobb tömegekben vannak. Az is kétségtelen, hogy a verekedések, vérengzések a különböző nemzetiségű, egymással a virtuskodásban vetekedő elemek között gyakoriak. Ezek féken tartása szempontjából kívánatos, szükséges, hogy a csendőrségi szakaszparancsnokság itt a Zsilvölgy központján figyelemmel kísérjen a közrendet veszélyeztető minden mozzanatot, hogy szükség esetén összevonhassa az alárendelt őröket s így egy imponáló karhatalmi erővel léphessen — ha kell — akcióba.

Itt a határszélen, tapasztalás szerint, nagy mértékben üzetik a csempészkedés az állam érdekének megrövidítésére.

Ennek megakadályozása is sokkal hatékonyabban eszközölhető, ha a vezénylet, az ellenőrzés a szakaszparancsnokság részéről innen történik.

Az idegen forgalom is rendkívül élénk itt Petrozsényben s a csendőrség beavatkozását igénylő

számtalan oly eset fordul elő, melyekben a szakaszparancsnok gyors rendelkezése szükséges.

Nem szabad tehát közönyösen vennünk s kicsinyelnünk a szakaszparancsnokság fontosságát.

A helyhatóság van hivatva s a fenforgó viszonyok által kötelezve arra, hogy az illetékes helyen feltárja, ismertesse az itteni viszonyokat s jelezze, hogy a csendőrségi szakaszparancsnokságra Petrozsényben szükség van.

Nem hiszszük, hogy a m. kir. csendőrküldeti parancsnokság, vagy a m. kir. csendőrküldeti parancsnokság, vagy a m. kir. belügyminiszterium egy-kétszáz korona lakbér különbözet miatt eltekintene Petrozsény fontosságától s ne mérlegelné, hogy közérdekből a jelzett parancsnokság itt maradása indokolt.

Még van rá idő s ha a folyó hó 12-dikén tartandó községi közgyűlésből a kérdés újból tárgyalás alá vétele iránt megtétetnék a megfelelő intézkedés, még kieszközölthetetik, hogy a csendőrségi szakaszparancsnokság továbbra is Petrozsényben maradjon, amit figyelmen kívül nem hagyható köztekintetek indokolnak.

Felhívjuk az ügyre az illetékes faktorok figyelmét.

Még nem késő!

Vidéki levelezés.

Lupény, 1901. aug. 1.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Amint a „P.- és V.-”ben olvasom, Petrozsényben, legalább formailag — megszűnt az ex-lex állapot s az újjászervezkedés munkáját erélyesen végzik. Irigylem!

„Petrozsény és Vidéke” tárczája.

Életet életért.

Szép kiváltságokkal jutalmazta meg Mária-Terézia magyar király a vitéz jász-kunok hűségét az 1745. évi május hó 6-án kiadott „Benigna regulatio”-kban. Többek között, minden község városi címet, nemesiséget és nemesi címert kapott, továbbá saját törvényszékkel birt a legszelebbebbörű önkormányzati joggal. Ezen joguknál fogva megiltották a jász-kun városok a zsidóknak, hogy éjjelre a városban maradhassanak.

Napfelkölte előtt ha betette a lábát a község területére, vagy ha naplemente után onnan el nem távozott a zsidó, akkor a határig kikisérték, ott huszonötöt ráverték s ezzel utnak erőszakkal, megiltván, hogy többé a határba betegye a lábát. Állandó lakása azonban még nappalra sem lehetett a zsidóknak. Hátán hordta a portékáját, vagy ha az Isten valamennyire felvitte a dolgát, rozoga szekéren egy rossz gebével járta be fűtűrésze a girbe-görbe utcákat.

Ringy-rongyért adott tűt, czernát, fa-, vagy plékanalat, cseréptányért s egyéb apróságot.

A nap heve ellen az akáczfák árnyéka, a maró, hidegszél ellen a házak, vagy kerítések nyújtottak enyhét a társadalom kitaszított páriáinak, kiket minden kutya megugatott, minden gyerek megcsufolt.

Ebben az időben templomot építettek egyik kun városban. A téglát maguk égették hozzá, maguk is verték ki a hűvek. A fuvarozási és egyéb munkálatokat

maguk végezték, csupa hitbuzgóságból. Csak a kőmíveseknek és az ácsoknak adtak mindennapra 20 garast. Sok pénz volt ez abban az időben. Élelemről sem kellett gondoskodni az építőknek votekedve hívták őket vendégszerető házukhoz a lakosok. Jutott nekik enni inni való bőségesen, de a szegény zsidóknak csak kegyelemből engedték meg, hogy a marhahatár vederből szomját olthassa.

Jakob fia Mózes, szerencsétlenségére ment a templom építéséhez. Akkor még nem volt vezetéknévük a zsidóknak.

Mózesnek utja éppen a torony alatt vitt el, melynek süvegén az ácsok dolgoztak.

Egy ács lebukott s éppen a Mózes batujára esett, melyet kimerülten cipelt hátán. Mózes a földre rogyott és szörnyet halt. Az ácsnak nem esett semmi baja.

A nemes városi tanács kegyesen megengedte, hogy Mózes zsidó hulláját hűsorsosai elvigyék és saját rítusuk szerint eltemethessék.

Ez meg is történt. És az ügy el volt intézve.

De a szomszéd község zsidósága ebben nem nyugodott meg. Bepanaszolták az ácsot emberölésért, szándékos gyilkosságért, azt vitatván, hogy szándékosan esett rá Mózesre s így ölte meg.

Nem használt semmi kapacitálás, semmi magyarázat, azt követelték, hogy életével bünhődjék az ács. Mert a törvény azt rendelé, hogy „, fogat fogért; szemért szemért s életért életért!!

Végre is törvényszéket ült a nemes városi tanács. Vádlottként szerepelt a lezuhant ács s a szomszéd község

legöregebb zsidói a sakter vezetése alatt mint vádlók jelentek meg.

A tényállást nem kellett bizonyítani, vádlott beismerésben volt az esetre nézve, csak az ellen a feltevés ellen tiltakozott, mintha szándékosan, azért esett volna rá a zsidóra 20 öl magasból, hogy azt így agyon üsse.

A zsidók nem tágitottak. kövelelték a törvény, a szokás szigorú alkalmazását.

Nem volt akkor még közbíró. Az alanyi és tárgyi tényálladékok vitatásában a bünvád tárgyát képező esetelemény nem homályosult el.

Nem kellett elméleti jogismeret, nem kellett joggyakorlat. Tisztán állott a dolog:

A torony csúcsán dolgozott ács lezuhant a magasból, ráesett egy emberre és azt agyonütötte.

Törvény szerinti, életért élettel kell lakolni. Aki más ember életét kioltja, az életével bünhődjék. Így szól a törvény. És a törvény szent!

A nemes tanács tudta, hogy gyilkolásról, gyilkossági szándékról szösem lehet; de a tényállás emberölést konstatált és a törvény megtorló rendelkezését ignorálni nem lehetett.

A tárgyalás befejeztével visszavonult a szomszéd szobába a nemes tanács s félőrai tanácskozás után visszatért a tárgyaló terembe és az elnök, a város főbírája kihirdette a következő ítéletet:

— A városi nemes tanács, mint törvényszék, halálra ítéli Buza Gáspár ácsot, aki megfosztotta életétől Jakob fia Mózes embertársunkat.

A vádlók hatalmas éljenzésben törtek ki. Alig bírta őket a főbíró-törvényszék elnök lecsillapítani.

Bocsánat! Nem azért irigylem, hogy ott a községet reorganizálják, hanem azért, mert Lupény szervezkedése „késik az éji homályban.”

Sok tekintetben azonosak Lupény közeleti viszonyai a Petrozsényével. Itt is bevándorolt települők alkotják a község tényező-, alkotó elemeit, csak hogy a községi közelet semmi törvényes szervezetben sem nyer kifejezést, annál kevésbbé érvényesül.

Lupény a vulkáni körjegyzőség kötelekébe tartozik, községi adminisztrációja tehát Vulkánból volna igazgató, jöllehet 6 ezernyi lakosságának számarányával, nagy lendületet vett iparvállalatainak fejlettségével s ezek révén elért forgalmával messze túl szárnyalja Vulkánt. Tehát a hegynek kell Mohamedhez menni!

Ez az egyik megbocsáthatatlan hiba, melyet a felettes kormányzat azzal vélt orvosolhatónak, hogy az egyik vulkáni segédjegyzőt állami anyakönyvezetői minőségben Lupénybe kihelyezte. Most már csak azt az egyet nem tudjuk, hogy ez az exponált község az anyakönyvezetésen kívül miféle közigazgatási funkciók végzésére jogosult és köteles. Mert ha tesz valamit, akkor megtámadják, hogy nem volt joga, ha a közigazgatás körébe utalt teendőket nem végzi, akkor ezért támadják meg. És nincsen a törvénynek, nincsen megyei, vagy községi szabályrendeletnek egyetlen szakasza, mely ezt a községviszonyt körvonalozná, vagy csak érintené is.

Ez az igazi ex-lex állapot.

A törvény azt rendeli, hogy a körjegyzőség kötelekébe tartozó községeket, vagy ezek lakóit érdeklő hivatalos leveleket a körjegyző vegye át s a megkeresések, rendeletek végrehajtásáról az intézkedjék s a hivatalos ügyiratokat az írja alá s az vezesse azok közgyűlési jegyzőkönyveit.

Lupényben tartanak képviselőtestületi közgyűlések a körjegyző tudtán kívül, fontos közügyekben hozatnak határozatok s azok effektualtának is, hivatalos levelezéseket folytatnak, szóval, éppen úgy intézkednek, mint ha ez a község körjegyzői székhely, vagy plane, mintha nagy község volna. A felsőbbség belátja, hogy Lupény társadalmi, ipari, forgalmi s közéleti fejlettségéhez mérten szűk az a keret, melyben a község beligazgatása gyakoroltatik, se a megfelelő szervezkedés statuálása nem tartozik jogköréhez, ez az adófizetők, a községi érdekeltek feladata. Hát ezek mért nincsenek áthatva állampolgári kötelességük érzetétől? Hiszen Lupény elegendő szellemi és anyagi képességgel bír arranézve, hogy a saját ügyeit önállóan intézhessen, vagy hogy körjegyzői székhely legyen s ne vergődjék a törvényen kívüli utvesztőjén, hátrányára a köznek, kárára alkotó elemeinek.

Ezen becses lapban már felvetett az elkerülhetlen szervezkedés kérdése, — ha jól emlékezem — a mult évben, beláttak az intéző tényezők annak é-

getően szükséges voltát, beszéltek is a helyzetnek megfelelő organizáció létesítéséről s aztán maradt minden úgy ahogy volt, amint nem volna egy pillanattal megengedhető.

Nincsen a községnek piaci árúhelye, nincsen elegendő iskolája, az állami iskolában nem férnek el a tanköteles gyermekek, belrendésről szólni sem lehet, a beligazgatásnál nincsenek meg a törvényes alakai kellei. Szóval se kint, se bent nem vagyunk.

Ha Petrozsény itt a határszelen a magyarságnak a nemzeti eszmének védőbástyája; Lupény védsáncza, melyre kulturális szempontból, államérdekből fontos misszió vár. És hogy ennek megfelelhessen, ahhoz hazafias érzület, áldozatkészség és a hivatott tényezők részéről önzetlenség s ügyeszeretettel párosult jóakaró törekvés szükséges.

Ki kell emelni ezt a hivatott községet abból a nyomasztó helyzetből, melyben nem érvényesülhet az akaraterő, szánya-szegetté lesz a kiviteli képesség. Még kell szüntetni a mostani törvényen kívüli helyzetet s a politikai községet képessé kell tenni nemzeti hivatásának teljesítésére.

Csak körvonalaival vázoltam a lehetetlen közviszonyoknak, a mélyreható részletes ismertetés elszomorítóbb képet tár az érdeklődők elé. Ha kell, annak ecsetelését is kötelességének ismeri:

Lupényi.

Tűz és tűzveszély Petrozsényben.

Nagy rémületet okozott szerdára virradóra a vöröskakas, mely a Barcsay szálló előtti árubódéra szállt. Éjfélután egy és fél óraker, dobpergős, trombita harsogása a gőzkürt bűgása s tüzi láma riasztotta fel al-mából Petrozsény lakosságát. Magasra csapódó lángok világították meg az egész községet, melynek központján a Barcsay szálloda előtt pár év előtt épült fabódé lángokban állt s aggodva gondolt mindenki a kikerülhetlennek látszott azon eshetőségre, ha a közvetlen közelben lévő nagy vendéglő kigyuladna. A tér nagy fáinak és a dícséretes oltási igyekezetnek köszönhető, hogy a tűz tovább nem terjedt s Petrozsény főutcáját a Malea és Mátyásutczát el nem hamvasztotta.

Az árubódé mellett, a vendéglő előtt éjfélig szolt a zene s a terített asztaloknál leginkább kirándulók, turisták szórakoztak s a rekkenő nappali hőség után, sétáló közönség hullámozott a téren és a főutcán. Az árubódét bezárva, már 3/4. 9 óraker távozott onnan az üzlet tulajdonos. Éjfél után egy óraker hordta be a vendéglő személyzete az asztalokat s székeket a bódé mellől s ekkor még mit se vettek észre. Felkettőzör az éjjeli őrök, a bódéból kisugárzó világosságot vettek észre, de azt gondolván, hogy talán bent valamit dolgoznak, — tovább haladtak, mégis feltűnőnek találták

ily szokatlan időben a világosságot, visszafordultak s amint a bódéhoz értek, fent a tető közepén kicsapódott a láng, mely egyszerre elborította az egész tetőzetét.

Az egyik éjjeli őr a leginkább veszélyeztetett vendéglő, szálloda és Barcsay-féle bérház lakóit értesítette, kik az ágyakból kiugrálva rémülve futottak le az emeletről, magukhoz véve értékesebb holmijukat s ülbe kapva a kisgyermeket. A másik éjjeli őr a közeli szomszéd lakói ébresztette fel. Rövid néhány perc alatt, Petrozsény utcáin végig zúgott a tüzi láma s százával dolgoztak a tűz továbbterjedésének megakadályozásán. Az árubódé megmentésére gondolni sem lehetett. Bent gyúlékony anyagok, kint a deszka oldal-falak és a faoszlopok is égtek egyszerre s a borzasztó hőségtől meg se lehetett közelíteni. A vendéglő bejárata előtti terrasz tölgy oszlopai az egész faépítmény ropogott, repedezett a hőségtől. A gyorsan odaérkezett községi, társulati és magánfeekendőkkel ezt locsolták mindenek előtt, mely ha kigyulad, menthetlenül léeg a vendéglő elhamvadnak a sürrin egymásmellé épített házak egész a Maleapatakig. A kisfeekendők egyrészét felvitték a Barcsayház padlására s belülről locsolták az izzó tetőt. A távolabb eső Ruder-ház zsendely tetőzete többször tüzet fogott, de aszarátnokot a paraszat ellocsolták, vagy leverték.

A vízvezeteki kut éppen a vész színhelyén lévén, nem volt vízhiány. A gyorsan ott termelt önkéntes tűzoltók, a többi buzgó mentőkkel vetekedve igyekeztek a tüzet lokalizálni, a mi egy órai farsztó s ügyesen vezetett küzdelem után sikerült is. A kigyuladt árubódé földig leégett a benne volt árukkal együtt.

Az égés ideje alatt a rend zavartalan, példás volt.

A csendőrség a vész elmúltával azonnal hozzá-látott a tűz keletkezése okának kipuhatólásához s a tűzkár megállapításához.

Az áruk 4500 korona értékig vannak az „Adria” biztosító-társulatnál tűzkárellen biztosítva Blumenberg R javára. Az üzlet kezelője Bieber Oszias 10.000 korona kárt jelentett be, amit szakértők képtelenségnek állítanak s el sem képzelhető, hogy olcsó bazárárunkból 10.000 korona értékű elhelyezhető lett volna ott, mint árúhelyen.

Bieber Oszias zárta be az ajtót esti 9 óra előtt. Egész nap tűz nem volt a bazárban. Állítása szerint kívülről gyuladt meg. Ezt azonban megczáfólják az éjjeli őrök s a tűz kitérősekor jelen volt szemtanúk, akik igazolják, hogy előbb bent egett s aztán csapódott fel a láng a tetőzet közepén. Kívülről a bódé belsejét lehetetlen volt meggyújtani, mert se ablak, se nyílás nem volt rajta sehoh. Kétségtelenül megállapította a rendőri vizsgálat, hogy a tűz belülről támadt. Hogyan s mitől, azt bajos megállapítani.

Papp Kálmán az elégett tárgyak között kutatva égett papírok között tapló és gyújtó zsinór hamut, sőt tűsköcsödött taplót talált. Cziczeli János és Kosztinás

A városi törvényszék főjegyzője tovább folytatá az ítélet kihirdetését:

— „Tekintettel azonban továbbá arra, hogy a törvény rendelkezése életért életet követel; Buza Gáspár ács-munkás köteles azon helyre állni, ahol Mózes fia Jákob „bölcsületes” zsidó állott, vagy elhaladt, s aztán a vádló zsidók egyike felmegy azon helyre, ahonnan Buza Gáspár lezuhant s onnan leugrik vádlottra s ekként életét veszi.

Kétnap volt kitűzve az ítélet végrehajtására, de nem jelentkezett egy zsidó se, aki hajlandó lett volna ugyanazon módon kioltani a szándékos gyilkossággal vádolt ács életét, amint az kioltotta a szerencsétlen Mózes zsidót.

Számtalan ilyen jogeset fordult elő az egyszerű parasztgazdák közt állott „tizenkét-tanács” előtt, kik nem egyszer hoztak ily salamoni ítéletet, melybe aztán az ellenfelek is belenyugodtak.

Egy csizmadia-legény szerelmes nyögdecslése.

Tudod-e, tudod-e? lelkem Ripacs Sára,
Hogy mily nagy kárt tettél, szívem rovására?
Tündérek tündére!, figyelf szavaimra,
Gombold ki szívedet nyájas soraimra:
Szombat-este, amint a csizmát megvarrtam,
Szurkos tenyeremet a midőn megmostam,
Orrom hegyéről a csirizt levakartam,
Első látásodra majd hanyatt vágódtam.

Reperálni egy pár rossz papucsot hoztál,
Melyben a disznóknak moslékot tállaltál.
A papucs varrásért egy piczultát adtál
S engem könyörtelen, a faképnél hagytál.
Tátva maradt számból kieset a pipa,
Sára! Hogy lehettél hozzám ily mostoha! ?
Nélküled életem, hidd el: tükvívágszál!
Annyit sem ér, mint egy üres csirizes tál.
Szépséged bájai, ha eszembe jutnak,
Bennem a szerelem kutyái ugatnak,
S hidd el, ezek addig szutyongatnak, marnak
Míg valahogy téged meg nem kaparintnak.
Savószínű két szemed, ha rám kacsintana,
Többet érne, mint egy király birodalma.
Fitos oroszkád, ugy fel van kunkorodva,
Mintha szüntelenül csillagot vizsgálna.
Hogy arcod rózsája el ne virulhasson;
Rá a gondos idő, ezer ráncz-redőt von.
Nem koptatja szappan, nem mosdóvíz soha,
Igézó szépséged, nincs erre szorulva.
Derekad oly karesu, mint sütt kemenceze,
Pisze orrod hegyét a ragya kiverte.
Szép formás nyakadat bámulva csodálom
Erős, s ráillenék egy nagy ökör járom.

Azt sajnálom csak, hogy fiatal vagy nagyon,
55 esztendő, gyenge, szűz hajadon.
Ha erre jársz, hallom lábdobogásodat
S mindig art hiszem, hogy jön a tehervonat,
Midőn egymás elé rakod lábaidat,
Ez a vén, bűnös föld, meghajlik alattad.
Gyöngy alak, mióta reám pillantottál,
Azóta a lélek bennem tótágast áll.
Czigány-kereket hány szívem s érted ugrál,
Többre becsüllek őt tál köles, kásánál.
Siess hát! ne késsél, letkem Ripacs Sára!
Légy a feleségem, még ujév napjára.
Hogy ha gyenge szíved érettem gyul lángra,
4 foltot is teszek papucsod orrára.
Ha jön az ideje ebéd s vacsorának,
Elődbe teszem a csirizes fazekat.
Hogy ha beteg lemmel gondodat viselem,
Hátad reggel-este lábszíjjal megkenem.
Egy szóval mindenben kedvedet keresem.
Mond hát lelkem Sára, jössz é hozzám vagy sem?
Nosza, ülünk lagzit, kenyéren és vizen,
Mond rá édes lelkem, hogy ugy legyen, Ammen!

.....rf.

József megállapították ezt a gyanus körülményt, mit Bieber Oszias észrevevén, gyorsan szétrugdosta s a kormos fa és elégett tárgyak hamuja közé szórta és vegyítette a tapló és gyújtókanócz hamut. Ezt vallották a csendőrség előtt. Az önkéntes tüzoltó egyeslet parancsnoksága is megállapította, hogy az árubódé belülről gyuladt ki.

Mindezekhez hozzávéve, hogy a bódében könnyen gyuló anyagok voltak s ha az üzlet zárásakor véletlenül eldobott gyufa, vagy szivartól keletkezett volna a tűz, akkor néhány perc múlva és nem 4-5 óra múlva tört volna ki; — tehát nagyon alapos a gyanu, hogy szándékos gyújtás esete forog fenn. Ily irányban folytatja a csendőrség is a vizsgálatot.

Folyó hó 1-én Figuli Antal m. bíró, Héjas József jegyző a község részéről s az önk. tüzoltóegyeslet részéről Havas Ede fő- és Fekete József alparancsnok együttesen tüz- és egészségrendőri szemlét tartottak a községben s botrányos állapotokat konstataáltak:

Azt tapasztalták ugyanis, hogy alig egy-két háznál van vízkészlet, csákány, vagy létra. Általában pedig a sűrűn összeépített házak keskeny udvarain gyülekező anyagok, büzt gerjesztő, sárba rothadt állati hulladékok, dögleletas pocsolók stb. vannak. Hajmeresztő veszélyként beigazolták, hogy több helyen, ha tűz ütne ki, tüztőlásra, a bentlakók menekülésére s megmentésére még csak gondolni sem lehetne. Lakásul használt több épület pedig a személybiztonságot veszélyezteti a főtüzén is. Ezek lebontatásának elrendelése iránt az előjárás jelentést tett a főszolgabíróhoz.

Közteltekintetből meg nem tűrhető több udvarról és épületről a t. o. főparancsnok fényképeket vett fel. Ezek szomorú illusztrációi lesznek annak, hogy itt a határszáron, az idegenek által gyakran felkeresett ezen kies völgy ölen, miként reprezentáljuk a közrendészetet s mennyiben felelünk meg a személy- s vagyonbiztonság és az az egészségügyi követelményeknek.

Isten különös kegyelme, esodával határos módon megmentette Petrozsényt most a végzetes katasztrófától, de nem szabad csupán az Ég irgalmasságára bízunk feltéve őrzött érdekeink védelmét.

— Segíts ember magadon s az Isten is segít!

KÜLÖNFÉLÉK.

Szilágyi Dezső.

A magyar nemzet legkiválóbb jogtudósa, európai híré és tekintélyű államférfia, aki proféta volt a maga hazájában, elismert fényes lángelme a külföld politikus és tudós világában: — meghalt. Nagy tehetségéhez méltó pályafutás után, még erejének teljességében sujtotta le a váratlanul jött halál július hó utolsó napján. Az ország mély részvétellel, megdöbbenve állja körül a kopsorsót, melyben a nemzet regenerálásában kora ifjúságától halála percéig legtevékenyebb reformátora, a volt Igazságügyi miniszter örök pihenését aluszsza. Megtért Teremtőjéhez, férfi ereje virágában, 61 éves korában, dícsősége tetőpontján. Egy nemzet sohajt fel a veszteség felett: Vajh, ki lép nyomodba!?

— **Esküvő.** A petrozsényi ifjúság előkelő tagja: nagy-barcsai Barcsay István a helyi érdekű vasutak igazgatóságának hivatalnoká Budapestén a budai fazekastéri ev. ref. templomban örökhűséget esküdtött mult hó 29-én d. e. 11 órakor Tallatschek Mariska kisasszonynak, Tallatschek Ferencz, a volt brassói bányatársulat petrozsényi bányái egykori igazgatója művelt és kedves leányának. Az esketési szertartást Happál Benő ref. pap végezte, ki magas származású megható beszédet intézett az ifjú párhoz. Száznagyok voltak: nagy-barcsai Barcsay Domokos nagybirtokos, bánfi-hunyadi orsz. képviselő a főlegény nagybatya és Czajlik György, nagy-szalontai gyógyszerész, a menyasszony sógora. A díszes esküvő a legszívesebb családi körben tartatott s ezek között voltak: Horváth Károly m. áll. vasuti és hajózási főfelügyelő s Czajlik László pénzügyminiszteri titkár. Az egybekelés egyházi megáldása után gazdag lakoma volt a Hungária nagyszállóban, hová igen sok üdvözlő sürgöny érkezett, ahol szebbnél-szebb pohárköszöntőkben kívántak boldogságot az ifjú párnak, melyhez részünkről őszinte szerencse kívánatunkkal csatlakozunk.

— **Esküvő.** Az ág. hitv. ev. templomban f. hó 5-én d. u. 6 órakor esküsznek egymásnak örök hűséget Pelger Gizella k. a. és Dr. Saringer János gymntanár. A polgári házasságkötés ugyanaz nap d. e. 11 órakor lesz. Zavartalan boldogságot kívánunk a megkötendő szép frigyhez.

— **Halálozás.** Petrozsény egyik régi derék polgára Pichler József volt vendéglős, majd kiskereskedő f. hó 1-én d. e. 10 órakor 65 éves korában meghalt. Nyugodjék békével!

— **A dévai róm. kath. egyházi tanácsstagok válasza.** Jul. hó 29-én a dévai róm. kath. hívek megválasztották az egyháztanács tagjait. Fő gondnoknak egyhangulag Gr. Bethlen Miklós főispánt választották, ki azonban bokros elfoglaltsága miatt a gyűlés végén a választók nagy sajnálatára leköszönt. Algodnok lett Csonka Lajos realiskolai tanár. Rendes tagokul megválasztották: Andersen László, Lukács József, Hermann Kálmán, Issekutz Antal, Péteri Márton, Dobay Ferencz, Julcher Pál, Peiszer Lipót, Sággy Kálmán. Pótagok: Kroll Gyula és Knopf Árpád.

— **Életmentés.** Spitzer Fábán 6 éves Ignác nevű fia f. hó. 1-én véletlenül bele esett a Zsilbe s a rohanó ár elragadta. Jakobi Gyula fiatal iparos ott volt a közelben, ruhástól a vízbe ugrott és saját élete veszélyeztetésével kimentette. A fiu már félig halva volt, alig bírták eszméltre hozni.

— **Nyári mulatság Piskin.** A m. kir. államvasutak piskii műhelyének személyzete 1901. évi augusztus hó 4-én, vasárnap a Fáy-féle nagyerdőben a műhelyi dal- és zene-egyeslet javára nyári mulatságot rendez. Indulás délután 2 órakor a főterőről, a műhelyi zenekar kíséretében, Lesznek: Világposta és társas játékok nyerevényekkel, tréfás és mulatózó játékok meglepetésekkel, confentti, serpentin, virágcsata, szerencse halászat és este nagy tűzijáték. Belépőjegy, személyenként 60 fillér. Kedvezőtlen idő esetén a mulatság a következő vasárnapra halasztatik.

— **Illés proféta.** A régi kor hit-legendája szerint, Illés proféta menydörgés és villámlás között, tüzes szekéren, élve szállt fel az égbe s nevenapját dörgés, villámlással ünnepli. A görög-szertartású keresztények f. hó. 2-án ülték az örökeltű proféta ünnepét, amidőn az égre haragos felhők tornyosultak, félelmes dörgés között villámok cikáztak a Zsilvölgy felett s több napi rekkenő hőség után az ég megnyíltasatarnáiból jótékony eső hullt a szomjas földre. Egy helyen az összegyűjtött széna baglyákba csapott a villám, melyek elégték, a közeli fenyvesekben több fát szét forgácsolt a villám. Az ó-hitűek Illés profétája az idén hatalmasabbnak mutakozott a többi keresztényekénél.

— **A székelyek kitiltása Romániából.** A román kormány kiutasította, haza tolonczoltatta a székelyeket s ezzel tudtukra adta a még itthon levőknek is, hogy Romániában nincs mit keresniük. Köszönettel tartozunk a román kormánynak, hogy a Székelyföld elnéptelenedésének, a székelyek kivándorlásának elejét veszi. Ez a fordulat talán megmenti az ősi székely népet a magyar hazának s arra való lesz, hogy a székelyek ne az idegen földön, hanem idehaza keressék boldogulásukat. Régóta tart a székely-kivándorlás. A maroknyi nép fogyott, kopott, pusztult, koldussóttal a kezében vándorutra kelt, meleg szeretettel a szülőföld rögéhez, amely ellenállhatatlan erővel visszahozta, milyet az idegenben annyira vergődött, hogy megélhetését a hazai földön is biztosítani tudta. Nem a román sovinizmus üzte ki véreinket a kis királyságból, hiszen a székelyek ott nem magyarosítottak, hanem ők oláhosodtak el. És ez volt vesztesége a magyar nemzetre. A nemzeti érzés talán pirul a székelyek kiutasításán, de az okosság halálával tartozik érte. Ez a föld nyújt talajt és módot fia boldogulására, megélhetésére, csak helyes közgazdasági és ipari politikával lehetővé kell tenni a székely népből rejlő erő és munkásság érvényesülését. A helyi érdekek szempontjából szóvá tessük már a székelyek ügyét, melynek behatódó fejtegetése elől jövőre sem fogunk elzárkózni.

— **A forgalom érdekében.** Köztudomás szerint nagyarányú építkezésekkel, beruházásokkal igyekszik a kereskedelemügyi kormányzat a piskii-petrozsényi vonalszakasz óriási forgalmát megkönnyíteni. erre vonatkozólag a kereskedelmi miniszteriumban nagyszabású, korszakalkotó tervvel foglalkoznak, villamos üzemre akarják berendezni a Budapest-Arad-Tóvis-Predeal és a Piskii-petrozsényi nagy vasutakat. Ezeknek kívül még néhány főbb vasutat villamos üzemre akarnak berendezni, a mi körülbelül 300 millió korona költségben van

előirányozva. A miniszter ezen munkálatok keresztül vitelét két éven belül tervezi. Kíváncsok volna, hogy az igazgatóság teljesítene már a folyosókkal ellátott személy-kocsik járatására vonatkozólag tett ígérteit.

— **Közfürdő Petrozsény központján.** Mai számunkban közöljük Davidovits Dávidnak a Malea-patak vízének igénybevételével létesített fürdő közhasználatára vonatkozó hirdetését. Hogy erre égető szükség volt, bizonyítja azon körülmény, hogy a tulajdonos saját céljára építette a fürdőt, de a minden oldalról nyilvánult ohajtást méltányolva, közhasználatra engedte át a csinos és praktikus berendezett fürdőt.

— **A budapesti m. kir. állami felső építő iparis-kolában** (VII. ker. Csömöri-ut 84-86 sz. a) a rendes tanfolyamra a beiratásokat szeptember hó 1-től-5-ig tartják.

A rendes tanfolyamon a tanítás tartama három év.

Az intézetben nyert végbizonyítvány:

a) legalább három évi utólagos gyakorlat igazolása mellett jogot ad a kőműves-, a kőfaragó-, vagy az ácsmesterség önálló üzésére.

b) legalább három évi utólagos gyakorlat igazolása mellett jogot ad az építőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság előtt az építő mesteri vizsgálatra való jelentkezésre.

A tanuló a végbizonyítvány alapján az illetékes iparhptóság részéről munkakönyv kiadását igényelhetik.

Azok a tanulók, a kik valamely középiskola négy alsó osztályának sikeres elvégzése után lépnek az intézetbe s itt a három évi tanfolyamot sikeresen elvégzik, a katonai szolgálatnál az egy éves önkéntesség kedvezményében részesülnek.

Az intézetbe rendes tanulóul felvétetnek azok a 15 életévét betöltött, ép testi szervezett, egészséges ifjak, a kik a polgári iskola, gymnasium, vagy realiskola négy alsó osztályát elvégezték; továbbá, a kik az építőipari szakiskolák két első osztályát elvégezték. A jelentkezésnél az illetékes elsőfoku iparhatóság által hitelesített bizonyítvánnyal kell igazolni, hogy a tanuló az építő ipar terén már foglalkozott s legalább egy nyári szünidőnek megfelelő két hónapot az építő-ipar terén gyakorlati foglalkozásban töltött.

Gatandj félvélenként 20 korona. Az intézet igazgatósága készséggel ad bővebb felvilágosítást.

— **Szerkesztői megjegyzés.** Hermann Izidor kereskedő segéd kijelenti a „Hunyad” f. hó 3-iki számának nyilttéri rovatában, hogy hajlandó magát újabb atyai dorgálásnak kitenni. Ehhez nincsen szavam, de ahhoz igen, hogy ugy igyekszik a P. és V. f. é. 29. számában megjelent s a saját atyja által nyiltan helytelenített kiromhanását feltüntetni, mintha az az én helyesléssel jelent volna meg.

Az olvasó közönség iránti tekintetből hivatkozom eddigi hírlapirói működéseimre, mely bizonyosságot tesz arról, hogy a személyeskedést nem csak kerültem, de mindenkor helytelenítettem. Hogy segitettem volna, tehát azt elő éppen Sternberg Bertalan ural szemben a kit minden tekintetben korrekt és gavallér uri embernek ismerem s a kiiránt őszinte nagyrabecsüléssel s baráti jó idulattal viseltetem. Ezért és elvből lebeszéltem H. J. kereskedő segédet nyilttérzési szándékáról, a ki vele volt barátjával együtt távozott s magával vitte a kéziratot. Később egy másik kéziratot hozott a nyomdába, mely sajnálatos tévedésből a nyilttéri rovatban közöltetett, melyre nézve Figuli Antal kiadó ur a lap 30-ik számában jelezte lapunk állaspontját s helytelenítette a ciklik kiadását. Ezért H. J., laptársunk a „Hunyad” nyilttérében Figuli ur ellen akar vagdalódzni. Boszantja hogy Sternberg ur nem tartja érdemesnek vele szóba állni. No hát ne örvendjen, Figuli ur is így cselekszik s vegye tudomásul hogy én se érdemesitem egyébre s vele szemben nem védekezem; hanem jelezni kívánom, hogy e lapnak még nyilttéri rovatában sem helyeslem a személyeskedést, melyért H. J. az én árnyékomban keres védelmet. — Ezzel végeztünk. Szerk.

HIRDETÉSEK:

Eladó villatelek.

A szurduki szorosban beépítés alatt álló fürdőtelekből, még két-három villa építésre alkalmas terület négyszögölenként 4 koronaért megvásárolható.

Értekezhetni Petrozsényben **HÉJAS JÓZSEF** tulajdonossal.

Reich Jakab
→ órás, ékszerész és látszerész ←
Fogaras.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke nagy érdemű közönségének becses tudomására hozni, hogy Petrozsényben a főutcán, **GROSZ HERMANN-féle házban** augusztus elején **óra-, aranyékszer- és látszer-áru** 2 2 2

fióküzletet

és ezen szakmába vágó javítási műtermet fogok nyitni.

Midőn ezt előzetesen jelentem, tisztelettel jelzem, hogy arany, ékszer, ezüst és óra, valamint **China- és alpaca-ezüst** árukban nagy készletet tartok raktáron, továbbá törött arany és ezüst tárgyakat beváltok, vagy ujjakkal kicserelek.

Raktáram és üzletem legközelebbi berendezéseig kérem a n. é. közönséget becses megrendelésének függőben tartására, minthogy az érintett árukat gyári áron fogom elárusítani s a javításokat jótállás mellett a legutányosabban teljesítendem.

Kitünő tisztelettel:

REICH JAKAB

6—20

Szavatolunk a jóságért!

A Czipőgyár, kizárólagosan kézimunkára van berendezve a kir. orsz. fegyintézetben **NAGY-ENYEDEN** s több oldalról beérkezett felszólítás folytán elhatározta a magánfeleknek szükségleti lábbelieket **kizárólagosan** a

Dr. Högyes-féle szabadalmazott asbesttalpbéléssel

ellátva mérték szerint szállítani a már elismert olcsó árak mellett.

A felhasznált anyag **valódiságáért**, valamint gyártmányaink **tartósságáért** szavatolunk, miután szigorú-szakyszerű felügyelet alatt készülnek. Meg nem felelő árúk kicsereletnek, vagy a pénz visszaadatik.

Arjegyzzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Mérték utáni rendelményeknél elegendő a láb lenyomata esetleg egy használt czipő beküldése (per : minta érték nélkül).

A szabadalmazott asbesttalpbetétnek jóságát számtalan elismerő és köszönő nyilatkozat igazolja u. m. :

A **nagym. m. kir. honvédelmi miniszterium** hivatalosan a magy. miniszter ur **rendeletére** ^{65.917}_{VII} szám alatt. Ő csász. és kir. fensége **Lipót Szalvator főherczeg**, Magyarország volt miniszterelnökének **Wekerle Sándor** ő exelenciának elismerő nyilatkozatai stb. **Elismerő nyilatkozat Ch...k Olga grófnő udvarhölgy** ő méltóságától.

Órjunk lábainkat a melegtől, nedvességtől és izzadástól.

Nincs többé lábfájás!

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés. Rövid idei viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki czipőjét dr. Högyes-féle, az egész világon szabadalmazott asbest-talpbéléssel látja el.

Kettős vastagságu 2 kor. 40 fillér, egyszerű 1 kor. 20 fillér.

Az asbest-talpbélés kitünőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállított. — Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágosítások, prospektusok és köszönetnyilvánítások ingyen.

Az asbestárú gyár raktára Erdély részére:

Czipőgyár a nagyenyedi kir. orsz. fegyintézetben — Nagy-Enyed.

9—30

Ház-eladás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a Főutcán levő **házaimat telek és üzlethelyiséggel** együtt, szabad kézből örök áron eladni szándékozom.

Petrozsény, 1901. aug. 3.

Krausz Józsefné.

Fürdő megnyitás.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Petrozsény község belterületén uszoda-fürdőt rendeztem be.

Az uszoda helyiség naponta d. e. 7 től 11 óráig férfiak, d. u. 1-től 5 óráig nők és 5-től 10-ig férfiak részére áll szabad használatra.

Egy fürdőjegy ára : 30 fill. Egy, 6 tagból álló család, vagy társaság 5 jegy váltása mellett az uszoda összes helyiségeit három negyed órára lefoglalhatja.

Petrozsény 1901 év augusztus hó 4-én.

Mély tisztelettel:

Davidovics Dávid,

Portland és román cement, stukatur-nád.

Tűzkár elleni
biztosítási
ügynökség.

Élet- és baleset
biztosítási
ügynökség.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek b. tudomására adni, hogy Petrozsénybe a fő-utcán levő

**festék- és vasáru
üzletünkben,**

minden, a vas- szakmához tartozó árucikkek, *ecsetek*, mindennemű *fegyverek* **dusválasztékban** és **jutányos áron** szereshetők be.

Tisztelettel:

Stern Adolf és Tsa.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Kitünő
borostyánkő olaj,
máz-festék.

22—42

Flobert-fegyver
és
töltvények.

Asfalt fedél-lemez, melyhez kátrány nem szükséges.